

РОЗДІЛ 1. СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

СВІТОВИЙ РИНОК ПРОДОВОЛЬСТВА: СТАН РОЗВИТКУ ТА ЧИННИКИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

WORLD FOOD MARKET: DEVELOPMENT AND FOOD SECURITY FACTORS

У статті обґрунтовано необхідність дослідження стану та особливостей розвитку світового ринку продовольства. Проаналізовано стан світового ринку продовольства, особливості міжнародної торгівлі продовольством, глобалізаційні процеси в аграрному секторі. У роботі наведені статистичні дані світового виробництва продовольства у регіональному розрізі. Установлено особливості імпорту та експорту продовольства у різних країнах. Значну увагу приділено висвітленню чинників, що здійснюють вплив на світову продовольчу безпеку. Проаналізовано причини та можливі наслідки світової продовольчої кризи. Зроблено висновок про трансформацію світових ринків сільськогосподарської сировини і продовольства на сучасному етапі. Визначено, що основними причинами продовольчої кризи є зростання чисельності населення світу, урбанізація та індустріалізація, сучасні екологічні проблеми глобального масштабу, негативний вплив світової фінансово-економічної кризи і зміни в торговій політиці основних аграрних країн.

Ключові слова: глобальний ринок, сільське господарство, торгівля продовольчою продукцією, кон'юнктура ринку продовольчих товарів, продовольча безпека, доступ до продовольства.

В статті обґрунтовано необхідність дослідження стану та особливостей розвитку

світового ринку продовольства. Проаналізовано состояние мирового рынка продовольствия, особенности международной торговли продовольствием, глобализационные процессы в аграрном секторе. В работе представлены статистические данные мирового производства продовольствия в региональном разрезе. Установлены особенности импорта и экспорта продовольствия в разных странах. Значительное внимание уделено освещению факторов, оказывающих влияние на мировую продовольственную безопасность. Проанализированы причины и возможные последствия мирового продовольственного кризиса. Сделан вывод о трансформации мировых рынков сельскохозяйственного сырья и продовольствия на современном этапе. Определено, что основными причинами продовольственного кризиса является рост численности населения мира, урбанизация и индустриализация, современные экологические проблемы глобального масштаба, негативное влияние мирового финансово-экономического кризиса и изменения в торговой политике основных аграрных стран.

Ключевые слова: глобальный рынок, сельское хозяйство, торговля продовольственной продукцией, конъюнктура рынка продовольственных товаров, продовольственная безопасность, доступ к продовольствию.

УДК 339.13:338.433(045)

Набок І.І.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри міжнародних
економічних відносин і бізнесу
Національний авіаційний університет
Рогач М.С.
студентка
Національний авіаційний університет

The article deals with the state of the world food market, features of international food trade, and the globalization processes in the agricultural sector. The article presents statistical data of world food production in a regional context. The article identifies the country's peculiarities of import and export of food. Considerable attention is paid to highlighting the factors that have an impact on world food security. The reasons and possible consequences of the global food crisis are analyzed. A conclusion is made about the transformation of world markets for agricultural raw materials and food at the present stage. Today there is a certain imbalance in the world: some countries are characterized by significant, even excessive consumption of food, which leads to serious health problems, obesity, including childhood. Residents of other countries, by contrast, suffer from malnutrition. Based on the analysis, it was found that the largest importers of food in the world are developed countries, accounting for an average of 60% of the world's value of food imports. Annually. The countries of the world's leading food import countries are the EU countries, the USA, China, Japan, Russia, Canada, Korea, Mexico, India, Saudi Arabia, Indonesia, Malaysia, Turkey, the UAE (on average, these countries account for almost 80% of world imports food). In the course of the study, the place and importance of the agrarian sector in the foreign trade strategy of the leading countries – the largest producers and exporters (importers) of agri-food products were identified. The article analyzes and summarizes the main tendencies of functioning of modern food markets through the prism of the development of the world agro-food system as a whole with its problems and contradictions, assesses the main levers of influence on the situation of world food markets and defines the strategic priorities of their perspective development. The increasing level of globalization in international trade, including food, has a significant impact on the nature of the problem of food self-sufficiency. It is determined that the main causes of the food crisis are the growth of the population of the world, urbanization and industrialization, modern environmental problems of global scale, the negative impact of the global financial and economic crisis, and changes in the trade policy of the main agrarian countries.

Key words: global market, agriculture, food trade, food market situation, food security, access to food.

Постановка проблеми. Виробництво продовольчих продуктів, їх розподіл і споживання є важливою складовою частиною функціонування світової системи і займають особливе місце в світовій економіці. Ця сфера визначає рівень продовольчої безпеки, а також може бути одним із потужних стимулів зростання всієї господарської системи держави. Сільське господарство виступає драйвером розвитку економіки і підвищення добробуту суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам сучасної світової міжнародної торгівлі в продовольчому секторі приділялася увага в роботах С.Л. Ганначенко, Л.В. Дейнеко, В.В. Дем'янчук, І.Г. Кириленко. Особливості сучасного світового продовольчого ринку були висвітлені в працях С.О. Григор'єва, О.В. Захарчук, С.М. Кваші, П.Т. Саблук, Ю.О. Ульяновченко, О.М. Яценко.

Постановка завдання. Визначення сучасної кон'юнктури світового ринку продовольства, а також чинників продовольчої безпеки, зважаючи на глобальні тренди.

Виклад основного матеріалу дослідження. У глобальному вимірі сучасні проблеми сільського господарства належать до особливо складних і конфліктних. Народонаселення світу зростає, і до 2030 року людство не зможе покласти край голоду і всім формам неповноцінного харчування, якщо не боротися з усіма факторами, що підривають продовольчу безпеку і харчування.

Специфічні особливості цієї галузі економіки, значні відмінності її стану в різних країнах і на різних континентах, низька конкурентоспроможність сільгосппродукції створили загрозу значущості сільського господарства там, де виробництво і поставки продовольства залежать від кон'юнктури світового продовольчого ринку.

Сьогодні в світі є певний дисбаланс: для одних країн характерне значне, навіть надмірне споживання продуктів харчування, що веде до серйозних проблем зі здоров'ям, ожиріння, в тому числі дитячого. Жителі інших країн, навпаки, страждають від недоїдання.

Чисельність людей у всьому світі, що зіткнулися з продовольчими кризами, дещо знизилася в 2018 році – до 113 мільйонів чоловік порівняно з 124 мільйонами в 2017 році. Однак загальна кількість людей, що зіткнулися з продовольчою кризою, залишається понад 100 мільйонів чоловік, при цьому за останні три роки збільшилася географія країн, які охопила криза продовольства. Крім того, ще 143 мільйони чоловік у 42 країнах світу перебувають всього в одному кроці від гострого голоду [4].

Майже дві третини із загальної кількості людей, що зазнають гострого голоду, проживають у 8 країнах: Афганістані, Демократичній Республіці Конго, Ефіопії, Нігерії, Судані, Південному Судані, Сирії та Ємені. У 17 країнах кількість людей, які відчують гострий голод, залишилася на колишньому рівні або збільшилася.

Клімат і стихійні лиха підштовхнули ще 28 мільйонів чоловік до гострої нестачі продовольства в

2018 році. І 13 країн, включаючи Північну Корею і Венесуелу, не розглядаються в цій доповіді через прогалини в даних [4].

У 2000–2018 рр. основними виробниками продовольства у світі виступають країни Азії, на частку яких припадає в середньому 45,5% обсягу виробництва продовольства в світі щорічно. Для порівняння, на частку країн Латинської Америки і Карибського басейну припадає в середньому 11,9% обсягів виробництва продовольства, країн Африки – 8%, країн Океанії – 1,8%, інших країн – 32,6%. При цьому слід зазначити, що протягом аналізованого періоду країни Азії не тільки залишалися найбільшим виробником продовольства, але і значно збільшили свою частку на ринку. Так, протягом 1990–2018 рр. частка країн Азії в виробництві продовольства збільшилася на 11,2%, тоді як частка країн Африки збільшилася лише на 1,8%, країн Латинської Америки і Карибського басейну – на 2,6%, частка країн Океанії зменшилася на 0,1%, інших країн – на 15,4% [4].

У 2000–2018 рр. на експорт продовольства в світі припадає в середньому 8,2% світового товарного експорту. При цьому найбільша частка продовольства в товарній структурі експорту була характерна для країн із низьким доходом – в середньому 30% товарного експорту зазначеної групи країн. Для порівняння, на частку продовольчого експорту країн із середнім рівнем доходу припадало в середньому 9,8% товарного експорту зазначеної групи країн, на частку продовольчого експорту країн із високим рівнем доходу – 7,65% товарного експорту зазначеної групи країн [3].

Серед країн із низьким і середнім рівнями доходу найбільша частка продовольчого експорту в товарному експорті була характерна для країн Латинської Америки і Карибського басейну. Так, на частку продовольства доводилося в середньому 18,05% товарного експорту зазначеної групи країн. Для порівняння, на частку продовольства в структурі товарного експорту країн Східної Азії та Тихоокеанського регіону припадало в середньому 6,2% товарного експорту зазначеної групи країн, країн Європи та Центральної Азії – 11,7% товарного експорту,

Таблиця 1

Виробництво продовольства в світі

Група країн / регіон	Роки						Абсолютне відхилення	
	1990		2000		2018			
	Млн. дол.	%	Млн. дол.	%	Млн. дол.	%	Млн. дол.	%
Світ	1294508	100	1618814	100	22466912	100	952404	-
Африка	93685	7,2	128481	7,9	202196	9	108511	1,8
Азія	508899	39,3	757934	46,8	1134641	50,5	625742	11,2
Країни Латинської Америки і Карибського басейну	138170	10,7	192134	11,9	297533	13,2	159363	2,6
Країни Океанії	23873	1,8	32768	2	38664	1,7	14791	-0,1
Інші країни	529881	40,9	507497	31,3	573878	25,5	43997	-15,4

країн Близького Сходу і Північної Африки – 25%, країн Південної Азії – 12,9%, групи країн на південь від Сахари – 13,7%; країн зони євро – 8,8% [3].

При цьому слід зазначити, що протягом зазначеного періоду практично у всіх країнах з низьким і середнім рівнями доходу спостерігалось нарощування частки продовольства в товарному експорті. Так, у 2000–2018 рр. частка продовольства в товарному експорті країн Європи і Центральної Азії збільшилася на 4,6%, країн Латинської Америки і Карибського басейну – на 2,5%, Південній Азії – на 0,8%. Виняток становили лише країни Східної Азії та Тихоокеанського регіону і країни Близького Сходу і Північної Африки, де фіксувалось зменшення частки продовольства в товарному експорті – 1,8% і 4,5% відповідно. Загалом же, як показує проведений аналіз, у 2010–2018 рр. світовий експорт продовольства збільшився на 367 млрд. дол. – з 1119 млрд. дол. в 2010 р. до 1486 млрд. дол. в 2018 р.

Нарощування обсягів світового експорту продовольства було пов'язано з нарощуванням обсягів експорту, насамперед країн Європи і Азії. Так, протягом аналізованого періоду експорт продовольства країн Європи збільшився на 137 млрд. дол., країн Азії – на 95 млрд. дол. Для порівняння, обсяги експорту країн Північної Америки протягом аналізованого періоду збільшилися на 57 млрд. дол. [2].

У 2000–2018 рр. найбільшими експортерами продовольства в світі, як свідчать результати досліджень Всесвітньої торгової організації (ВТО), є країни Європи. В середньому на зазначену групу країн припадає 42,5% світового експорту продовольства щорічно. Для порівняння, на частку країн

Азії припадає в середньому 20,8% світового продовольчого експорту щорічно, на частку країн Північної Америки – 15%, країн Південної і Центральної Америки – 13%, країн Африки – 3,55% [2].

Однак слід зазначити, що в 2010–2018 рр., незважаючи на свої лідерські позиції, країни Європи, Південної та Центральної Америки, Африки демонструють зменшення своєї частки в світовому експорті продовольства. Так, частка країн Європи в світовому експорті продовольства зменшилася на 1,5%, країн Південної і Центральної Америки – на 0,2%, країн Африки – на 0,3.

Водночас фіксувалось незначне зростання частки зазначеної групи товарів у світовому експорті країн Азії, Північної Америки – збільшення становило 1,6% і 0,2% відповідно. При цьому країнами-лідерами з експорту продовольства є: країни ЄС (в середньому 40,6%), США (11%), Бразилія (4,4%), Китай (3,7%), Канада (3,7%) Аргентина (2,6%), Індія (1,8%), Індонезія (2,1%), Австралія (2,4%), Таїланд (2,3%), Малайзія (1,7%), Мексика (1,7%), Нова Зеландія (1,4%), В'єтнам (0,8%), Росія (в середньому 1,23%). У середньому на зазначені країни припадає понад 80% світового експорту продовольства.

Хоча країни ЄС і виступають беззаперечними лідерами серед країн – найбільших експортерів продовольства в світі, але більшість їхнього експорту спрямована в самі країни ЄС, лише близько 10% виходить за межі внутрішньорегіонального експорту (таблиця 2) [4]:

У 2000–2018 рр. фіксується тенденція до скорочення частки в світовому експорті продовольства країн ЄС (на 5,2%), США (на 2,6%), Канади (на

Таблиця 2

Країни-лідери з експорту продовольства

Країна	Обсяг, млрд. дол.			Частка в світовому експорті продовольства, %				
	Роки			Роки				
	2000	2010	2018	1980	1990	2000	2010	2015
Світ	431	1119	1486	100	100	100	100	100
ЄС	190	450	576	н/д	н/д	43,9	40,2	38,7
США	54,3	112	149	17,6	13,4	12,6	10	10
Бразилія	12,8	61	79	4,2	2,8	3	5,4	5,3
Китай	13,6	44	63	1,4	2,6	3,1	3,9	4,3
Канада	17,6	37	49	3,5	3,5	4,1	3,3	3,3
Аргентина	11,5	34	37	2,3	2,2	2,7	3	2,5
Індія	5,4	18	37	1,1	0,9	1,3	1,6	2,6
Індонезія	5,5	26	35	0,7	0,9	1,3	2,3	2,4
Австралія	12,6	22	32	3,3	2,5	2,9	2	2,2
Таїланд	9,9	26	31	1,3	2,1	2,3	2,2	2,1
Малайзія	5,4	24	26	0,9	1,1	1,3	2,1	1,7
Мексика	8,2	18	25	0,9	1	1,9	1,6	1,7
Нова Зеландія	5,8	16	24	1,1	1,4	1,3	1,5	1,6
В'єтнам	3,7	н/д	22	н/д	н/д	н/д	н/д	1,5
Росія	3,9	12	20	н/д	н/д	0,9	1	1,3
Всього зазначені країни	360,2	910	1206	83,3	н/д	83,3	81,4	81,1

0,8%), Аргентини (на 0,2%), Австралії (на 0,7%), Таїланду (на 0,2%) і Мексики (на 0,2%).

За 2010–2018 рр. країнами-лідерами з імпорту продовольства виступають країни ЄС (в середньому 40%), США (9,3%), Китай (3,3%), Японія (7,5%), Росія (2,36%), Канада (2,3%), Корея (1,42%), Мексика (1,56%), Індія (0,68%), Саудівська Аравія (1,32%), Індонезія (0,74%), Малайзія (1%), Туреччина (0,9%), ОАЕ (в середньому 0,76%). В середньому на зазначені країни припадає майже 80% світового імпорту продовольства. Хоча країни ЄС і виступають беззаперечними лідерами серед країн – найбільших імпортерів продовольства в світі, але більшість їхнього імпорту має внутрішньорегіональний характер, тільки 11,3% продовольства імпортується з країн, що не входять у ЄС (таблиця 3) [2].

При цьому протягом 2000–2018 рр. фіксується тенденція до скорочення частки в світовому імпорті продовольства країн ЄС (на 6,6%), США (на 2,7%), Японії (на 6,1%), Канади (на 0,3%), Мексики (на 0,2%). У той же час спостерігається нарощування частки імпорту продовольства Китаю (на 4,7%), Росії (на 0,6%), Індії (на 0,7%), Саудівської Аравії (на 0,3%), Індонезії (на 0,4%), Малайзії (на 0,2%), ОАЕ (на 0,3%).

У структурі світової торгівлі на початку XXI століття склалася тенденція зниження частки сільськогосподарської сировини і продовольства, що викликано зростанням власного виробництва готових продовольчих товарів у багатьох країнах світу, в тому числі – в країнах, що розвиваються. Зазначена тенденція, як відзначають аналітики СОТ, – результат різкого зниження світових цін на

сільськогосподарське сировину, імпортозаміщення, зниження платоспроможності населення слаборозвинених країн, що привело до зниження імпорту [2].

Продовольство є найважливішим стратегічним товаром, одним із пріоритетів світової економіки і політики. Проблема забезпечення продовольчої безпеки в сучасному світі загострюється, що викликано нестабільністю кон'юнктури світового агропродовольчого ринку і кризами сільськогосподарського виробництва, зумовленими негативними природними явищами (засухами, повеннями) в країнах різних регіонів світу.

Посилення процесів глобалізації та інтернаціоналізації господарського життя створює передумови для формування загальносвітової агропродовольчої системи, якій відводиться особливе місце в межах суспільного виробництва.

Світова агропродовольча система включає сфери: промисловості, що виробляє засоби виробництва; сільського господарства, що виробляє сировину для виробництва продовольства; переробки і реалізації сільськогосподарської сировини та продовольства. Тому міжнародна торгівля продовольством – один з основних елементів агропродовольчої системи світу. Окремі країни різною мірою беруть участь в міжнародній торгівлі продовольством. Провідні позиції займають розвинуті країни, економіка яких більшою мірою орієнтована на зовнішні чинники (США, Франція, Нідерланди, Німеччина та інші). На частку цієї групи країн припадає понад 70% світової торгівлі продовольчими товарами. Розвинені країни активно беруть участь і в експорті, і в імпорті продовольства. При цьому провідні країни світу зберігають ключові позиції в

Таблиця 3

Країни-лідери з імпорту продовольства

Країна	Обсяг, млрд. дол.		Частка в світовому імпорті продовольства, %				
	2010	2018	1980	1990	2000	2010	2015
Світ	1119	1486	100	100	100	100	100
ЄС	469	680	н/д	н/д	43,4	39,7	36,8
США	97	133	8,8	8,9	11,1	8,2	8,4
Китай	60	106	1,4	1,4	2	6	6,7
Японія	64	69	7,2	10,1	10,5	5,4	4,4
Росія	34	39	н/д	н/д	1,8	2,9	2,4
Канада	28	36	1,8	2,1	2,6	2,4	2,3
Південна Корея	19	27	0,9	1,2	1,7	1,6	1,7
Мексика	20	26	1,4	1,3	1,8	1,7	1,6
Гонконг	18	27	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
Індія	12	19	0,5	0,2	0,6	1	1,2
Саудівська Аравія	12	24	1,8	1	1,2	1,1	1,6
Індонезія	11	17	0,6	0,3	0,7	1	1,1
Малайзія	13	17	0,5	0,6	0,8	1,1	1
Туреччина	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д	н/д
ОАЕ	11	17	0,4	0,5	0,8	1	1,1
Єгипет	н/д	15	н/д	н/д	н/д	н/д	0,9
Всього зазначені країни	873	1142	н/д	н/д	81,2	74	72,5

експорті стратегічних видів продовольства (зерна, м'яса і м'ясопродуктів, молока і молочних продуктів, цукру), імпортують значні обсяги фруктів, овочів, кави, какао, чаю, спецій. Основні позиції в експорті зерна займають США, Канада, ЄС, Аргентина, Австралія.

Основними тенденціями продовольчого ринку розвинених країн є:

- зростання споживчого попиту на більш якісне продовольство, розширення асортименту, що пов'язано з підвищенням платоспроможності населення;
- поліпшення структури споживання продовольства, що викликано розширенням і поглибленням асортименту виробництва продовольства;
- збільшення обсягів торгівлі продовольством, готовим до вживання;
- зростання витрат на продовольство за скорочення їхньої частки в загальній сумі витрат.

Роль країн, що розвиваються, в міжнародній торгівлі продовольством другорядна. Близько однієї третини світового експорту й імпорту продовольства доводиться на країни Азії, Африки, і Латинської Америки. Найбільш активним і перспективним учасником цієї групи опитаних країн є Китай.

Факторами, що перешкоджають підвищенню активності країн, що розвиваються на світових продовольчих ринках, є: низька ефективність продовольчої системи, висока залежність від імпорту продовольства, іноземних інвестицій; протекціонізм щодо вітчизняних виробників продовольства; недосконалість ринкового механізму і системи державного регулювання економіки. Проте міжнародна торгівля продовольством – важливий напрям глобалізації національних продовольчих систем.

Говорячи про інновації в аграрній сфері, вважаємо найбільш перспективними такі напрями:

- технології точного сільського господарства на основі електроніки та робототехніки;
- розвиток органічного сільського господарства, відновлення родючості деградованих ґрунтів;
- технології прискореної селекції і насінництва, племінної справи;
- нові технології глибокої переробки сільськогосподарської сировини, включаючи біотехнології;
- нове покоління технологій виробництва персонального і функціонального харчування, в тому числі з лікувальними і профілактичними властивостями;
- технології повної локальної утилізації і рециклінгу відходів сільськогосподарського виробництва та інші.

Сільське господарство продовжує відрізнятися високою маржинальністю, що робить цей економічний сектор одним із найбільш перспективних. Єдиного для всіх країн універсального шляху розвитку сільського господарства і вирішення аграрного питання немає. Кожна країна властивим їй

способом з урахуванням конкретних умов повинна вирішувати свої аграрні проблеми.

Майбутнє українського сільського господарства в контексті глобалізації залежить від його адаптаційної здатності. На конкурентоспроможність вітчизняного сільського господарства на світовій арені будуть впливати такі умови і стимули:

- макроекономічні передумови, які визначаються динамізмом і раціональністю вітчизняної економіки;
- інноваційно-інвестиційні передумови, насамперед у формуванні відповідного клімату всередині країни і на рівні кожного господарюючого суб'єкта;
- розвиток сільського господарства відповідно до прийнятих соціальних стандартів.

Зростаючий рівень глобалізації в міжнародній торгівлі, в тому числі і продуктами харчування, суттєво впливає на характер вирішення проблеми продовольчої самозабезпеченості.

Висновки з проведеного дослідження. Протягом всієї історії найважливішим завданням розвитку людської цивілізації був пошук шляхів досягнення продовольчого достатку. Дуже актуальна ця проблема і сьогодні, а досягнення людством 7-мільярдної позначки своєю чисельністю надає їй особливого значення в наші дні. Значні зусилля для вирішення зазначеної проблеми протягом тривалого часу докладає вся світова спільнота, застосовуючи різні форми підтримки агросфери. Але, наприклад, продовольча допомога, яку надають розвинені країни світу бідним державам, не вирішує проблему продовольчого забезпечення в довгостроковому періоді. Ба більше – створює негативний ефект, формуючи утриманські настрої і підриваючи основи місцевого сільського господарства в країнах, що розвиваються.

Незважаючи на пильну увагу з боку світової спільноти й окремих держав до проблеми продовольчої безпеки в сучасному світі вона помітно актуалізувалася. Основними причинами цього є постійне зростання чисельності населення світу і відповідне підвищення світового сукупного попиту на продукти харчування, урбанізація та індустріалізація (наприклад, мають місце такі факти, як зменшення в світовому масштабі посівних площ через зростання міст, прокладення транспортних магістралей і т.д.), сучасні екологічні проблеми глобального масштабу, негативний вплив світової фінансово-економічної кризи і зміни в торговій політиці основних аграрних країн.

Несприятливим є прогноз динаміки виробництва світових продовольчих ресурсів і в майбутньому, що зумовлено насамперед об'єктивними глобальними причинами. Дефіцит необхідних ресурсів в умовах глобалізації, напевно, повинен сприяти їх економному та раціональному використанню в світовому масштабі, але приводить лише до збагачення структур, які ними володіють.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Акимов Д.Н. Подходы к решению проблемы голода в аспекте концепции устойчивого развития. Научный форум: Юриспруденция, история, социология, политология. Сборник статей по материалам XX международной научно-практической конференции. Москва. 2018. С. 5–9.

2. World Trade Statistical Review-2018 / World Trade Organization: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2018_e/wts2018_e.pdf (дата звернення: 25.06.2019)

3. Official website of the Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <http://www.fao.org/home> (дата звернення: 25.06.2019)

4. Глобальный доклад о продовольственных кризисах: острый голод по-прежнему испытывают более 100 миллионов человек по всему миру. URL : wfp.org/news/globalnyy-doklad-o-prodovolstvennykh-krizisakh-ostriy-golod-po-prezhnemu-ispytyvayut-bolee-100 (дата обращения: 25.06.2019).

5. Шабалина Л.В., Алексеев Н.В. Факторы, влияющие на мировую продовольственную безопасность // *Экономический вестник Донбасса*. 2019. С. 79–86.

6. Залізнюк В.П. Сучасне трактування сутності продовольчої безпеки в контексті державного регулювання. *Публічне управління та митне адміністрування*, 2018. № 1 (18). с. 12–17.

7. Більш як половина людей у світі страждатимуть від недоїдання до 2030 р. URL: <https://mind.ua/news/20178311-bilsh-yak-polovina-lyudej-u-sviti-strazhdachimut-vid-nedoyidannyado-2030-roku>. (дата звернення 26.06.2019).

REFERENCES:

1. Akymova D.N. (2018) Podkhody k resheniyu problemy holoda v aspekte kontseptsyy ustoichyvoho razvytyia [Approaches to solving the problem of hunger

in the aspect of the concept of sustainable development] Proceedings of the *Nauchnyy forum: Yurisprudentsiya, istoriya, sotsiologiya, politologiya. Sbornik statey po materialam XX mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii*. s (Russia, Moscow, July, 2018). Moscow. pp. 5–9.

2. World Trade Statistical Review-2018 / World Trade Organization: Available at: https://www.wto.org/english/res_e/statis_e/wts2018_e/wts2018_e.pdf (accessed 25 June 2019)

3. Official website of the Food and Agriculture Organization of the United Nations. Available at: <http://www.fao.org/home> (accessed 25 June 2019)

4. Global'nyy doklad o prodovol'stvennykh krizisakh: ostryy golod po-prezhnemu ispytyvayut bolee 100 millionov chelovek po vsemu miru. [Global Food Crisis Report: over 100 million people worldwide are suffering from a severe hunger] Available at: <https://www.wfp.org/news/globalnyy-doklad-o-prodovolstvennykh-krizisakh-ostriy-golod-po-prezhnemu-ispytyvayut-bolee-100> (accessed 25 June 2019)

5. Shabalina L.V., Alekseev N.V. (2019) Faktory, vliyayushchie na mirovuyu prodovol'stvennyuyu bezopasnost' [Factors that affect world food security] *Economic Bulletin of Donbass*. pp. 79-86.

6. Zalizniuk V.P. (2018) Suchasne traktuvannia sutnosti prodovolchoi bezpeky v konteksti derzhavnoho rehuliuвання [Modern interpretation of the essence of food security in the context of state regulation]. *Public administration and customs administration*, no 1(18). PP. 12–17.

7. Bilsh yak polovyna liudei u sviti strazhdachimut vid nedoidannia do 2030 r. [More than half of the world's population will suffer from malnutrition by 2030] Available at: <https://mind.ua/news/20178311-bilsh-yak-polovina-lyudej-u-sviti-strazhdachimut-vid-nedoyidannyado-2030-roku> (accessed 26 June 2019)

Nabok Inna

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Senior Lecturer at Department of International Economic Affairs
and Business
National Aviation University

Rogach Maria

Student
National Aviation University

WORLD FOOD MARKET: DEVELOPMENT AND FOOD SECURITY FACTORS

The purpose of the article. The purpose is to determine the current state of the world food market, as well as food safety factors, taking into account global trends.

Methodology. The article is based on a systemic-synergetic approach that considers the development of the world agro-food market in the context of the concepts of its multifunctional development while taking into account the close relationship of economic-organizational, socio-political, environmental factors. The theoretical basis of the study was the fundamental research of the agrarian economy, the results of research by domestic and foreign scientists on the problems of the formation of the agrarian market.

Results. The formation of an effective mechanism for ensuring food security of the countries involves the creation of a competitive food complex with an optimal production structure capable of producing high-quality competitive products in conditions of international economic integration and globalization, ensuring the needs of the population in food products and the proper level of food security of the state.

Modern globalization challenges for the development of the agrarian sector lead to accelerated growth of trade in agricultural products in world markets, far outpacing the growth rate of their production.

Based on the analysis, it was found that the largest importers of food in the world are developed countries, accounting for an average of 60% of the world's value of food imports. Annually. The countries of the world's leading food import countries are the EU countries, the USA, China, Japan, Russia, Canada, Korea, Mexico, India, Saudi Arabia, Indonesia, Malaysia, Turkey, the UAE (on average, these countries account for almost 80% of world imports food).

In the course of the study, the place and importance of the agrarian sector in the foreign trade strategy of the leading countries – the largest producers and exporters (importers) of agri-food products were identified.

Factors that impede increasing the activity of developing countries in the world food markets are: low efficiency of the food system, high dependence on food imports, foreign investment; protectionism in relation to domestic food producers; imperfection of the market mechanism and the system of state regulation of the economy. However, international food trade is an important part of the globalization of national food systems.

Practical implications. Food security has always been regarded as a priority task for the development of any state. The global processes of integration and globalization show that any market, including food, is characterized by instability and unpredictability of the conditions of growth and development of the food complex, whose operation depends on many factors of the environment, which, in our opinion, should be foreseen with the justification of the trends their development.

Value/originality. The work is performed on an extremely topical subject. This need for research is due to the fact that recently the problem of food security of the countries was updated, which determines the special place of the agro-food sector in the system of the national economy. Diagnostics of the market of this market will allow to determine its main problems, to identify the dynamics of exports and imports.